

Etablering og skjøtsel av soner for pollinerende insekter

Norsk Landbruksrådgiving SA

Anna Katarina Berg
Rådgiver korn, klima og miljø

Hvorfor skal vi ha soner for pollinerende insekter?

- 25 % av våre pollinerende insekter er på norsk rødliste -> sårbare/nær truet/truet
- Gjengroing og ensartet landskap er blant hovedårsakene
- 75 % av verdens viktigste jordbruksplanter avhengig av pollinatorer
- Og de er viktige for naturlige økosystemer

Arealer for pollinerende insekter i kulturlandskapet

- Veikanter
- Kantsoner, åkerholmer og andre arealer utenfor åker
- Blomstersoner i åker
- Blomstrende åkerkulturer
 - Kløver, raps, åkerbønner, erter mm.
- Frukttrær, hager osv.

Foto: Anna K. Berg

Foto: Anna K. Berg

RMP-tilskudd - tilsådde soner i åker

§13 Soner for pollinerende insekter

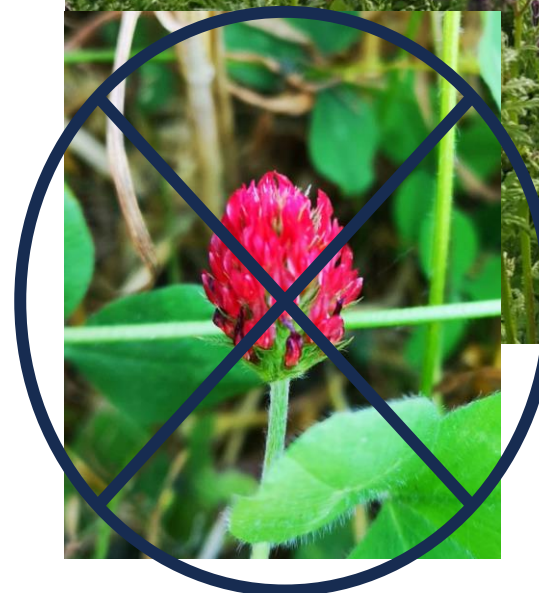
A. Tilsådd sone i åker (regional/generell frøblanding)

B. Tilgrensende kantsone

- Tilsådd sone, generell frøblanding
- Tilsådd sone, regional frøblanding

Vilkår:

- Minst 2 m bred sone
- Skal ikke gjødsles eller sprøytes
- Skal være blomstring hele vekstsesongen
- Skal sås/skjøttes i søknadsåret
- Ikke svartelista arter → eks.blodkløver

- 20 - 25 % Aleksandrinerkløver
- 15 - 20 % Perserkløver
- 17 - 23 % Bokhvete
- 12 - 17 % Honningurt
- 12 - 17 % Lin
- 8 - 12 Solsikke

Såmengde: 2-3 kg/daa

– Selges i 10 kg's

Bievennlig – ettårig. En allsidig blanding med ettårige vekster som gir mange pollinatorvennlige blomster gjennom sesongen. Den passer godt striper langs kanter på dyrket mark som blir pløyd eller avsluttet hvert år. blomstrer fra juni/juli til september. Den må ikke såes for tidlig pga. faren frost, spesielt mht. bokhveten. I henhold til **Naturmangfoldloven** skal blandingen kun brukes på fulldyrka mark.

Strand nr. 71 -endret - Nå 75 % norsk

- 25 % Rødsvingel med lange utløpere -fl. årig gras -**norsk**
- 22 % Sauesvingel -fl. årig gras -**norsk**
- 3 % Engkvein -fl.årig gras -**norsk**
- 10 % Rødkløver -fl.årig -**norsk**
- 10 % Hvitkløver -fl.årig -**norsk**
- 10 % Prestekrage -fl.årig -**norsk**
- 5 % Karve -toårig -**norsk**
- 10 % Honningurt -ettårig
- 5 % Oljelin -ettårig

Såmengde: 2-3 kg/daa

– Selges kun i 10 kg's

Strand/norgesfôr:

[Blanding for pollinerende insekter | Plantekultur](#)

Generelle blomsterblandinger

Spire Insektvenn

Oppdatert resept! SPIRE Insektvenn er sammensatt av gras, ett- og flerårige kløverarter, honningurt, borago, sikori og tiriltunge. Borago og honningurt er ettårige og gir god blomstring i såingsåret, men vil ikke overvintre til neste år. Rød- og hvitkløver, sikori og tiriltunge er flerårige og vil blomstre lite i såingsåret, men er attraktive for insekter de påfølgende årene. Frøblanding gir ett insektvennlig plantebestand over flere år. Så langt lageret rekker bruker vi norskprodusert honningurt i denne blandingen.

FKnr.: 32529 - 5 kg.

Såmengde: 2-3 kg. pr. da.

Ca. pris pr. da.: 170-255

Innhold: (frø% i parantes): Rødsvingel (50%), Borago (3%), Rødkløver (4%), Hvitkløver (6%), Honningurt N (10%), Tiriltunge (4%), Sikori (5%), Snegleskolm (6%), Perserkløver (5%), Aleksandrinerkløver (4%), Esparsette (3%)

Spire Insektvenn 1-årig

Ettårig blanding med forskjellige blomstrende arter som blomstrer i etableringsåret. Godt egnet til polinatorstiper. Inneholder ikke korsblomstrede vekster. Så langt lageret rekker bruker vi norskprodusert honningurt i denne blandingen.

FKnr.: 32521 - 5kg

Såmengde: 1,5-2,5 kg. pr. da

Ca. pris pr. da.: 132-220

Innhold: (frø% i parantes): Agurkurt (5%), Alexandrinekløver (10%), Apotekerkattost (5%), Bokhvete (20%), Honningurt N (15%), Hvitkløver (5%), Klinte (5%), Lin (10%), Perserkløver (10%), Rødkløver (5%), Solsikke (10%)

[Vårsådde vekster fra Felleskjøpet | Felleskjøpet.no](#)

Regionale blandinger

Blomstereng Robust

FKnr: 31645

Pakningsstørrelse: 1 kg

Såmengde: 2-3 kg/daa

Blomstereng Robust er en norsk flerårig blanding sammensatt av grasarter og gode insektplanter. Blomsterplantene er samlet inn i Sør-Norge og videre oppformert. Frøblanding gir et insektvennlig plantebestand over flere år, men det vil være begrenset blomstring i såingsåret.

Såtid:

Fra midten av april til tidlig juni.

Såmengde: 2-3 kg pr. daa

Inneholder*:

45% Rødsvingel
5% Engkvein
3% Rødkløver
5% Hvitkløver
6% Prestekrage
16% Knoppurt
11% Rundbelg
9% Karve

Oversikt Regionale Blomsterblandinger hos Felleskjøp

Navn	Bruksområde	Varenummer	Innhold
Blomster Friskeng	Sørøstlandet	31596	Karve, svartknoppurt, Tiriltunge, Rød Jonsok (totalt 21 arter)
Blomster Tørreng	Sørøstlandet	31597	Ormehode, engnellik, rundbelg, Engsmelle, Engtjæreblom, Gjeldkarve, Tiriltunge (totalt 23 arter)
Blomster Lavland - Innlandet	Sørliche deler av Hedmark og Oppland	31651	Engsmelle, gullris, karve, prikkperikum, prestekrage (totalt 17 arter)

Regional vs. generell frøblanding

- Stedegne blomster, best for de stedegne pollinatorene vi vil verne om
- Flerårige arter → bør være plan om å ha sonen i lengre tid, blomstrer svært lite i etableringsåret
- Kan være litt utfordrende å få til å etablere seg, da det er svært små frø
- Trives best på næringsfattig jord, kan lett bli utkonkurrert på næringsrik jord
- Kostbare frø
- Høyere RMP-tilskudd
- Velkjente arter som er populære blant mange pollinatorer, men kanskje ikke de mest spesialiserte?
- Blanding av ett- og flerårige- gir blomstring i såingsåret også
- Enkle å etablere
- Trives godt på næringsrik dyrka jord
- Relativt rimelige frø
- Lavere RMP-tilskudd

Etablering på jordbruksjord

- Såing vår, sommer og sensommer
- Lettere å få god etablering om man jordarbeider
 - Ved isåing i eksisterende plantedekke bør det rispes opp litt så frøene får jordkontakt
- Smått frø, som ikke må sås for dypt!! -> Tromle før og etter såing
- Kan spres med viftespreder eller sås med såmaskin eller ugrasharv m frøaggregat
- Jordbruksjord er ofte næringsrik- velg arter som tåler det

Foto: Anna K. Berg

Veileder fra NIBIO

- Sjekk ut denne for mer inngående veiledning til etablering av blomster
- <https://hdl.handle.net/11250/2652002>

Foto: K. Daugstad/NIBIO.

Etablering av blomstereng i Innlandet

RMP-tilskudd – naturlige kantsoner

§13 Soner for pollinerende insekter

A. Tilsådd sone i åker (regional/generell frøblanding)

B. Tilgrensende kantsoner*

Vilkår tilgrensende kantsoner:

- Minst 2 m bred sone
- Skal ikke gjødsles eller sprøytes
- Skal være en eksisterende naturlig blomsterrik sone
- Må grense til jordbruksareal
- Skal skjøttes, men ikke tilsås

Foto: Wenche
Dramstad, NIBIO

*Ikke tilskudd til tilgrensende kantsoner i Innlandet

Naturlige blomsterrike kantsoner

- Vil ofte være næringsfattige arealer, ofte tørt og solrikt
- Kan ha stort biologisk mangfold
- Her finnes småvokste planter, mange blomster og insekter.

Næringsrik kantsone

- Andre arter enn i næringsfattige arealer
 - Brennenesle, tistel, bringebær og strandrør
 - Tistel og bringebær er positivt for pollinerende insekter.
- Gir en variasjon i landskapet og levested for andre arter enn de som lever i skogen eller på enga/åkeren.
- Men noe mindre biologisk mangfold enn i de næringsfattige arealene.

Foto: Maud Grøtta

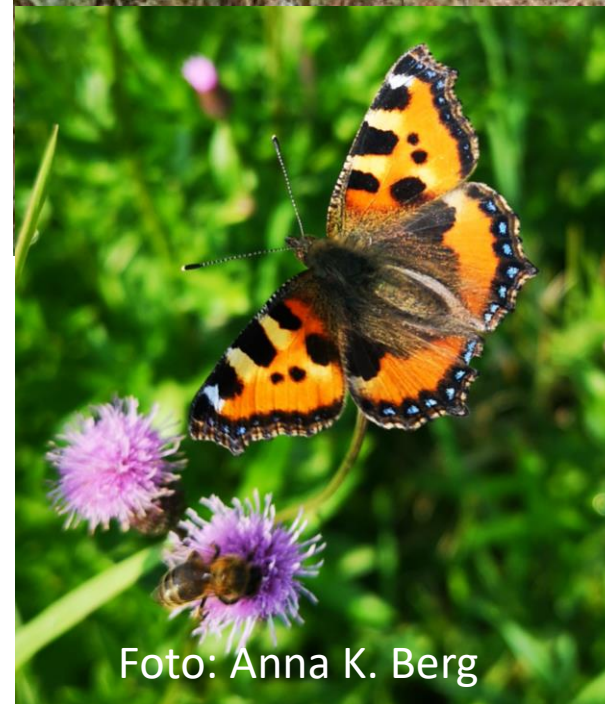

Foto: Anna K. Berg

Skjøtsel av naturlige kantsoner

- Fremme variasjon
 - Men fjerne fremmede arter
- Unngå gjødsel og plantevern
- Slått for å hindre etablering av kratt
 - Så sent som mulig- så alle blomster får frødd seg
 - Lett høstbeite er også mulig
- La gjerne plantemassen ligge, så frø får spredd seg
- Ønskes utarming bør plantemassen fjernes etter en 2-3 dager
- Hugge trær for å få mer lys
 - La selje/vier, rogn og lønn stå igjen
- Ved isåing: så i august, må være noe bar jord (NB: ikke RMP-tilskudd)

Foto: Anna K. Berg

Oppsummering

- Arealer for pollinerende insekter forskjellige steder i kulturlandskapet
- RMP-tilskudd til tilgrensende naturlig blomsterrike soner og isådde soner på dyrka mark
- Etablering av blomstersoner
 - Frøene må sås grunt, og må få jordkontakt
- Valg av frøblanding- regional/generell
 - Overveie økonomi og egnethet av areal, samt langsiktig plan
- Skjøtsel av blomstersoner
 - Sen slått, deretter la frøhøy ligge litt før det fjernes

Foto: Anna K. Berg

- Veileder RMP Vestfold og Telemark:
 - [veiledningshefte-rmp-2024.pdf](https://www.nlr.no/publ/veiledningshefte-rmp-2024.pdf)
- Veileder RMP Innlandet:
 - [veileder-for-regionale-miljotilskudd-i-innlandet-2024-021024.pdf](https://www.nlr.no/publ/veileder-for-regionale-miljotilskudd-i-innlandet-2024-021024.pdf)
- Veileder RMP Akershus, Oslo, Buskerud, Østfold:
 - [veileder-regionale-miljotilskudd-2024.pdf](https://www.nlr.no/publ/veileder-regionale-miljotilskudd-2024.pdf)

Snikreklame for årets NLR-happening

KARBON AGRO FESTIVALEN

-Der kunnskapen gror

19. juni 2025

DRØBAKVEIEN 401, 1433 ÅS

SKANN MEG

FAGFESTIVALEN FOR DEG SOM ER NYSGJERRIG PÅ
KARBON AGRO, JORD, RØTTER OG JORDLIV

 NLR_KARBONAGRO

 NLR.NO

Les mer og kjøp
billetter her:
**Karbon Agro-
festival |
Norsk
Landbruksråd
giving**

Takk for meg!

anna.katarina.berg@nlr.no

tlf: 98333448